

Štajarsko. Poslanec g. Miha Vošnjak je oni dan Dunaj zapustil, da skliče prě v Celju shod zaupnih mož, kjer bode poročal o celjskem vprašanju. — V Gradcu je 12. t. m. bil obsojen na dva meseca v zapor in na izgon neki Mayer-Koppenheier, ki je lani mnogo Gradčanov opeharil.

Koroško. Nemški liberalci in nacionaleci kar besnijo zoper nemško katoliško politično društvo. Razgrajalo jih je nekaj na shodu v Lipi dne 24. febr., kjer je hotel poročati poslanec Peitler, in še hujše pa 3. t. m. v Glanegu blizu Št. Vida, da zborovanje niti ni bilo mogoče.

Kranjsko. Trgovinski minister je potrdil izvolitev Ivana Perdana predsednikom in Antona Kleina podpredsednikom trgovinske in obrtne zbornice. — V Radovljici se snuje podružnica »Slov. planinskega društva«. To nedeljo je bil osnovalni zbor. — Na vinorodnem Vipavskem se trina uš vedno bolj širi.

Primorsko. V Gorici bodo krščanske gospe ustanovile podporno društvo za delavke. — V Čarboli pri Trstu se bo naredila tovarna za železnino. — Na Belvederju v Trstu se kmalu odpre slovenski otroški vrtec. — Družba sv. Cirila in Metoda je v Trstu kupila poslopje za slov. šolo za 19.000 gld.

Hrvaško. Na Voloskem pri Opatiji so pri občinskih volitvah zmagali Hrvati v 3. in 1. razredu. Ta zmaga je zelo važna, ker ondi oholi tujec hoče že gospodovati.

Ogersko. V Neutri bode v kratkem državno-zborska dopolnilna volitev. Ljudska stranka kandidira grof Zichyja mlajšega. Liberalna vlada pa dela z vsemi silami, da bode njen pristaš izvoljen. Že je poslala oddelek vojakov v Neutro, naj ondi skrbijo za mir, prav za prav delajo za vlado, kakor v Čakovcu. — Na raznih krajih so povodnji, ker je nastalo južno vreme in je več dnij deževalo. Tako je reka Maros poplavlila vso okolico in ponekod podrila železniški nasip. Škoda je velikanska.

Vnanje države.

Rim. Papežev konsistorij bode dne 18. t. m. zboroval. Med drugim bode v tem zboru nadškofom imenovan monsignor Francico Nova di Bontife, dozdej apostolski nuncij ali papežev poslanik na Belgijskem.

Francosko. V neki pariški cerkvi je pretekli petek nastal grd pretep. Pridigar je govoril o pogubnih naukih socijalistov. Ko je dokončal svoj govor, začne neki socijalist kričati in nastal je pretep. Zalostno, da socijalistom že cerkev ni dovolj sveta!

Belgijsko. Osrednji odbor delavskih društev je sklenil, naj 1. aprila vsi delavci delo ustavijo ali napravijo občni strajk v celi Belgiji. Povod temu je, da je državni zbor odklonil predlog, naj se tudi v občinah uvede splošna in jednaka volilna pravica. Dne 1. aprila bodo gotovo nastali v Belgiji krvavi nemiri.

Nemško. V junju se z veliko slovesnostjo otvori kielski prekop. Te slavnosti se brž udeležijo tudi naš presvetli cesar. — Katoliški centrum ali katol. poslanci zahtevajo v pruski poslanski zbornici, naj se obnovijo člani 15, 16 in 18 pruske ustave. S tem terjajo, naj bodo v Prusiji katoličani s protestanti spet enakopravni.

Rusko. Umrl je veliki knez Aleš, sin velikega kneza Mihaela. Pogreba dne 11. t. m. se je udeležil tudi car Nikolaj. — Knez Lobanov je imenovan upraviteljem v ministerstvu vnanjih stvari. Nekateri trdijo, da morda celó postane ruski državni kancelar.

Bolgarsko. Dne 12. marcija mine 25 let, kar so Bolgari po dolgih borbah pridobili cerkveno neodvisnost od carigradskega patrijarha. Bolgarski prvi škof

se imenuje eksarh. In eksarh je naročil duhovnikom, naj ta dan opravljajo zahvalne molitve.

Srbsko. Na učiteljsku v Nisu so dijaki napadli ravnatelja Tirša in ga vrgli skozi okno prvega nadstropja na cesto. Ravnatelj se je nevarno pobil. Napadli so tudi dva profesorja in se z noži branili policije. Nekateri uporneže, ki so pravi socijalisti, je policija zaprla, nekateri so pa ušli. Res, nadebudna mladina!

Azija. Kitajski cesar je poslal svojega podkralja v Hirošimo, da sklene mir z Japonci. Ker je morje spet brez ledu, skuša japonsko brodovje osvojiti si še druga mesta ob pečilskem zalivu. Armada pa prodira proti Kitajcem »svetemu« mestu Mukdenu. Pri Chenshataju se je spoprijala s kitajsko vojsko dne 9. t. m., da je nastala krvava bitka. Kitajcev je bilo 7000 mož s 30 topovi. Dve uri je trajal boj in Kitajcev je padlo blizu 1400, Japoncev pa bojda samo deset.

Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno-zgodovinska črtica; spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

Ker Erazem Friderik ni imel otrok, podedovala je Vurberg njegova sestra Kristina Krescencija, ki je do l. 1683. bila omožena z grofom Aleksandrom Leslie. Ko pa je on septembra t. l. našel pred Dunajem v krvavem boju s krvoločnimi Turki častno smrt, zaročila se je z Maksimilijanom Sigmundom grofom Herberstein-Pusterwald, po tega smrti pa dne 28. septembra 1715 z Ignacijem Marijo grofom Attems. Z njim so začeli grofi nemškega cesarstva, slavni Attemsi posedati Vurberg, ki je po tej rodovini dosegel ne le obširna posestva, temveč tudi slavno ime.

Ignacij Marija grof Attems je bil najmlajši sin Janeza Friderika grofa Attemsa in Marije Frančiške, roj. markezinke Strozzi, ter se je narodil l. 1650. Postal je c. kr. komornik, l. 1683. svetovalec dvorne komore, dne 10. februarja 1691 ud štajarskih deželnih stanov ter je deloma po kupčiji, deloma po ženitvi k materini dedščini spravil še sledeče grajščine in gradove: Brežice, Slov. Bistrico, Stattenberg, Gösting pri Gradcu, Reichenburg, Hartenstein, Podčetrtek in Vurberg. Kot svetovalec dvorne komore je bil od l. 1687. do l. 1698. za časa turških vojsk ob enem višji deželni vojni in provijantni komisar na Štajarskem ter si je v tem oziru nabral mnogo zaslug za državo. Zato je postal tajni svetovalec in slednjic še predsednik tajnega svetovalstva cesarja Karola VI.

Izmed činov njegove bogoljubnosti in pobožnosti zasluži pred vsem ta omenjen biti, da je v Brežicah dal tamošnji l. 1660. ustanovljeni in od udove grofice Frankopan bogato obdarovani samostan frančiškanov z lastnimi stroški iz nova postaviti. Tudi v Vurbergu si je s svojo drugo soprogo Kristino Krescencijo zagotovil blag spomin, kajti s svojimi volili je postavil temelj k poznejši ustanovitvi tamošnje duhovnije.

S prvo soprogo, Marijo Regino, hčerjo Jurija Andreja grofa Wurmbranda-Stuppach in Sidonije Lize baronice Croneckh, s katero je bil dne 5. februarja 1685 poročen, je imel sedem otrok, namreč šest sinov in eno hčer.

Po smrti prve soproge vzel je 28. septembra 1715 v zakon že imenovano Kristino Krescencijo, roj. grofico Herberstein, ki je takrat bila sicer že precej priletna, a zato bogata.

Ignacij Marija grof Attems je umrl dne 11. dec.

1732, 82 let star, soproga Kristina Krescencija pa dne 27. aprila 1737, 79 let stara. Oba sta pokopana v frančiškanski cerkvi v Gradcu, kjer imata tik kapele žalostne Matere božje velik in lep spomenik iz rudičnega mramorja.¹⁾

Po njuni smrti je Vurberg prevzel Ignacija Marije najstarejši sin Franc Dizmas grof Attems. Rojen dne 6. avgusta 1688 je še le 22 let star postal svetovalec dvorne komore, za cesarja Karola VI. tajni svetovalec dvorne in namestnik ali podpredsednik, l. 1738. pa predsednik dvorne komore v Gradcu. Ko pa je slednja prenehala, bil je l. 1748. imenovan predsednikom najvišjega »Revisorii« ter je umrl v Gradcu dne 19. maja 1750.

Bil je dvakrat oženjen ter je imel 17 otrok. S prvo soprogo, Marijo Zolijo, grofice Herberstein, ki se je narodila 12. avgusta 1694, je bil poročen dne 26. februarja 1713. Ko mu je pa ta že 20. marca 1714 vsled poroda umrla, vzela je dne 2. februarja 1717 v zakon Marijo Julijano, grofice Wildenstein, rojeno dne 6. decembra 1697. Ta mu je rodila 15 otrok ter je umrla 25. januarja 1764.

Po smrti Franca Dizmasa grofa Attemsa je Vurberg l. 1750. prevzel njegov starejši sin Ignacij Marija.

Narodil se je dne 27. februarja 1714 ter je postal l. 1739. vladni svetovalec v Gradcu, l. 1741. c. kr. komornik, l. 1760. pa pravi tajni svetovalec. Umrl je dne 18. junija 1762, zapustivši 12 otrok. Peti izmed njih, namreč Ferdinand Marija, rojen dne 22. januarja 1746, je z majoratom prevzel Vurberg in druge grajščine ter je postal l. 1770. c. kr. komornik, l. 1772 vladni svetovalec, l. 1780. pooblaščenec gospode na Štajarskem, l. 1800. pa deželni glavnik in tajni svetovalec. L. 1811 je bil imenovan kuratorjem Jovanišča v Gradcu, ter je bil l. 1815. odlikovan z velikim križem Leopoldovega reda, l. 1818. pa izvoljen za podpredsednika c. kr. kmetijske družbe na Štajarskem.²⁾

Ferdinand Marija grof Attems pa pri tolikih javnih poslih ni domačega gospodarstva zanemarjal, temveč je v teku let obseg vurberške grajščine zdatno povečal in s tem njene dohodke pomnožil. Že dne 28. avgusta 1773 je od udove dne 27. aprila 1770 umrlega Franca Karola barona Moskhon, Ane Marije, roj. baronice Webersperg, kupil svobodno hišo v Ptujju, ki je zaradi obilnih zemljišč bila obdačena s 87 gld. 37 kr. Dve leti pozneje je od Ludvika grofa Khüenburga kupil županijo Koreno pri Dravi, dne 18. avgusta 1794 pa od Marije Ane grofice Molza, roj. pl. Rosenzweig, več gosposkih davščin pri Ptujju. Vsled tega je vurberška grajščina, ki je do l. 1773. odrajtovala le 177 gld. 34 kr. deželnega davka, morala zanaprej plačevati 283 gld., 1 šil. in 48 kr.³⁾ (Dalje prih.)

Smešnica. Učitelj: »Ali Peterček, kedaj bodeš pa vendar prinesel slovensko pisanko?« — Učence: »Prosim, gospod učitelj, ko bode naše »gudika« (svinja) male inela.«

Razne stvari.

(Protest zoper bismarkovanje) občin Griže in Braslovče se glasi: »Z ozirom na to, da je tako imenovani veliki odbor na Štajarskem sklenil, bivšemu pruskemu kanclarju Bismarku ob njegovem 80. rojstnem dnevu udanost priseciti v imenu dežele štajarske in mu izročiti častno darilo, in sicer kupo, katero diči statva

Styria in ima napis: »Knezu Bismarku k njegovemu osemdesetemu rojstnemu dnevu nemška Štajarska«, zdi se občinskemu zastopu potrebno, da javno protestuje zoper ta sklep tako imenovanega velikega odbora.«

(Za novi domovinski zakon) prosijo se naslednje občine: Žetate, Stopree, Dobrina, Črmoziše, Sv. Rok, Donačka gora, Gorjane, Križe, Podstreda, Veliki kamen, Mrčno selo, Sv. Florijan, Zimica, Korena, Takačevo, Sv. Trojica pri Slatini, Sv. Katarina, Rajnkovec, Sv. Mohor, Sečevo, Žikarce, Podvinci, Rogoznica, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Pacinje, Mestni vrh, Brstje, Spuhle, Kostrivnica, Monsberg, Cirkovec, Žerovince, Slivnica, Sv. Andraž, Ljubnica, vkup 69.

Dr. Gregorec.

(Zahvala.) Č. g. župnik Gregor Dupelnik je kot dobrnski rojak bralnemu društvu na Dobrni daroval 8 gld. Za velikodušni dar se srčno zahvaljuje odbor.

(Odbor ljutomerske čitalnice.) Gosp. Ant. Šlamberger, predsednik, g. Jan. Kukovec, podpredsednik, g. dr. Ant. Mihalič, tajnik in g. Anton Misia, blagajnik; odborniki pa gg. dekan J. Skuhala in dr. Fr. Rosina.

(Imenovanje.) Državnega pravnika namestnik v Celju gosp. Fr. Trenz je imenovan svetovalcem deželnega sodišča pri tamošnjem okrožnem sodišču.

(Dva mariborska učiteljska pripravnik) tretjega leta bila sta nastavljena kot pomožna učitelja in sicer g. Davorin Kranjčič v Dramljah in g. Ignacij Šijanec v Ojstrici, podružni soli šentjurske ob Taboru.

(Ptujška čitalnica) priredi komorno godbeni večer v nedeljo dne 17. marca ob 8. uri zvečer v čitalniški dvorani v Ptujju. Vstopnina za osebo 30 kr. Vstop je le dovoljen p. n. povabljenecem, članom in po teh upeljanim gostom.

(Preširnovo slavnost) je priredilo akad. društvo »Triglav« v Gradcu s sodelovanjem akad. društva »Hrvatska«, »Ognisko« in »Srbadija« dne 13. marca 1895. Prostor: Annensäle.

(Občinski odbor Črne gore) je odobril s posebno izjavo, katero je poslal g. dru. Jurteli v Šmarji, da so slovenski poslanci izstopili iz dež. zbora. To je izjava ene največjih občin ptujškega okraja.

(Na vojaškem naboru) za vranski okraj je bilo dne 4. t. m. 106 mladeničev spoznanih sposobnih za vojaško suknjo. Iz 3. in 2. razreda pobrali so skoraj vse. To kaže, da so slovenski fantje še vedno čvrsti in trdni.

(V Savinjski dolini) je zelo velik sneg, posebno po hribih. Po raznih cerkvah opravljajo se že molitve za boljše vreme. Iz Šent Jurija ob Taboru sli so iz navedenega razloga s procesijo v Kapljo.

(Tamburaški zbor) pri Šent Pavlu ob Boljski je priredil letos več veselice, ki so vse bile sijajne. Vrli Šent-Pavličani so bili prvi, ki so upeljali tamburaško godbo v Savinjski dolini. Upamo, da se tudi v Braslovčah, na Vranskem, v Žalcu in drugod začnejo bolj vneti za to pristno slovansko godbo in tudi tam kmalu ustanove tamburaške zборе.

(Poštna zadeva.) Nemci se radi bahajo, da z nemškim jezikom se pride lahko daleč po svetu. Vendar pa neki nemški poštar nebi znal priti niti iz Št. Jurija do Žalca, ker ni znal prav poslati pisma s slovenskim naslovom: »J. J. v Grižah pri Žalcu«. Četiri mesece, od 10. nov. l. 1894 do 9. t. m., je potrebovalo pismo, da je prišlo v Griže.

(Grozna nesreča.) V selu Dumbroveni v Bukovini se je po noči v žgalnici špirta razletel kotel; vsled tega se je podrl strop. Zgoraj je spalo več delavcev, ki so padli v ogromni kotel, poln gorečega špirta. Takoj je bilo mrtvih 12 oseb, še več pa jih je hudo ranjenih.

¹⁾ „Grazer Volksblatt“, 1879 št. 15 v prilogi.

²⁾ C. Schmutz, Hist.-top. Lexikon v. St., I., 75.

³⁾ Sim. Povoden, Bürgerl. Lesebuch, 708.